

การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

Environmental Management Strategy Development of Schools under the Secondary Educational Service Area Office 41

สุทธิพงษ์ ธรรมสอน¹
Suttipong Tammasorn¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพ และปัญหาของสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา 2) ศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา 3) พัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา 4) ประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพ และปัญหาของสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 สรุปได้ดังนี้

1.1 สภาพของสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษามีการพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมให้มีความสวยงาม อยู่ในสภาพใช้งานได้ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านสิ่งแวดล้อม ด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีการจัดทำโครงการ กิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมทั้งกิจกรรมตามหลักสูตร และกิจกรรมอิสระทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา

1.2 ปัญหาของสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับห้องน้ำ มีสภาพชำรุดทรุดโทรม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านสิ่งแวดล้อมขาดความน่าสนใจ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมขาดการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการวางแผนจัดกิจกรรม และขาดการประสานความร่วมมือในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

2. สภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 สรุปผลได้ดังนี้

2.1 สภาพการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา พบว่า มีการจัดทำโครงการ ด้านอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมไว้ในแผนพัฒนาสถานศึกษา และมีการกำหนดบุคลากรรับผิดชอบอย่างชัดเจน

¹ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

¹ Doctor of Philosophy in Administration and Development Strategy, Kamphaeng Phet Rajabhat University

* Corresponding author. Tel. 087-8481210 E-mail: tammasorn@windowslive.com

มีการส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อม ตามบริบทของสถานศึกษา มีการจัดทำโครงการส่งเสริมการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมไว้ในแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา มีการจัดทำโครงการ กิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาร่วมกับชุมชน

2.2 ปัญหาการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา พบว่า วัสดุ ครุภัณฑ์ และอุปกรณ์ ไม่เพียงพอแก่นักเรียน การขาดความตระหนักของบุคลากร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านสิ่งแวดล้อม ของสถานศึกษาไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของนักเรียนและชุมชน การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมไม่เป็นระบบ การประสานความร่วมมือ ระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงาน และชุมชนไม่เป็นระบบและต่อเนื่อง

2.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยภายในที่ เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านโครงสร้างและ นโยบาย 2) ด้านระบบบริการ 3) ด้านบุคลากร 4) ด้านการเงิน 5) ด้านวัสดุอุปกรณ์ และ 6) ด้านการ บริหารจัดการ ปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านสังคม และวัฒนธรรม 2) ด้านเทคโนโลยี 3) ด้านเศรษฐกิจ และ 4) ด้านการเมืองและกฎหมาย

3. กลยุทธ์การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมการกำหนดนโยบาย และวางแผนการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา และชุมชน 2) เพิ่มขีดความสามารถการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการพัฒนาอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา 3) ยกระดับการมีส่วนร่วมของนักเรียนและ บุคลากรในการจัดบรรยากาศอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม จนเป็นวัฒนธรรมสถานศึกษา 4) เพิ่มขีด ความสามารถของบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของสถานศึกษา และชุมชน 5) เพิ่มประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของสถานศึกษา และชุมชน 6) ส่งเสริม และพัฒนาแหล่งเรียนรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศด้านสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา และชุมชน 7) เร่งรัด การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของ สถานศึกษา และชุมชน ให้เป็นระบบ และต่อเนื่อง 8) รณรงค์การประสานความร่วมมือในการดำเนินงาน ด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างสถานศึกษา และชุมชน 9) ปรับระบบการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน ด้านสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา และชุมชน

4. ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 พบว่า วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ มาตรการ และตัวชี้วัด มีความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการยอมรับได้ อยู่ในระดับมาก และ มากที่สุด

คำสำคัญ: กลยุทธ์, การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

Abstract

The objectives of this research were to 1) study states and problems of environment of schools, 2) study states, problems and factors related to environmental management of schools, 3) development environmental management strategy of schools and 4) evaluate environmental management strategy of schools under the secondary educational service area office 41.

The research results were as follows:

1. The states and problems of the environment of schools under the secondary educational service area office 41 could be concluded as follows:

1.1 The states of the environment of schools were as follows: For building and environment of schools, there were developed, improved, and maintained the building. The environment is available. For studying environment and integrating with another subject. For encouraging learning with projects, activities related to support environment of schools, curriculum activities, and many activities inside and outside the schools.

1.2 The problems of environment of schools were as follows: For building and environment, there were a dilapidated sink and dirty toilet. Lack of interesting teaching activities. Lack of students' involvement in the planning of environmental activities. Lack of cooperation and supporting from the community to manage environmental activities.

2. The states, problems and factors related to environmental management of school under the secondary educational service area office 41 could be concluded as follows:

2.1 The states of environmental management of schools were as follows: There was a project to develop, improve the building, and environment in the schools plan. There were the persons responsible clearly and emphasis to keep the building and environment. There was supporting the environmental learning activities of learning environment with a many range of contextual education. There was a project, activities for supporting learning environmental in education plan, There was a project, environmental activities implemented by the schools and with the cooperation of community.

2.2 The problems of environmental management of schools were as follows: The material and equipment were not enough for the students. Lack of personnel awareness of the environment. The activities for teaching environmental of schools were not concern with the problems and needs of students and the community. Supervision, evaluation supporting learning environmental was not systematic. The cooperation between the school and community of environmental activities were not systematic and continuous.

2.3 The factors related to the environmental management of schools could be concluded as follows: The factors related to environmental management of schools consisted of 6 internal factors including 1) structure and policy 2) service system 3) personnel 4) finance 5) materials and equipments 6) management, and 4 external factors including 1) society and culture 2) technology 3) economy and 4) politics and law.

3. The environmental management strategy of schools under the secondary educational service area office 41 consisted of 1) encouraging policy and planning to implement the environmental with the community. 2) capacity building of community participation in the development of building and environmental of schools. 3) enhance the participation of the students and personnel to manage the atmosphere in the building and environmental as a cultural institution of school. 4) increase the capacity of personnel in teaching and learning activities related the states of problems and needs of schools and community. 5) increase the efficiency teaching and learning activities to relate the states of problems and needs of schools and community. 6) development the resources of learning and information technology, environmental of school and community. 7) intensive activities to support learning related the states of problems about environmental and needs of school, community systematically and continuously. 8) campaign cooperation in environmental performance between schools and communities. 9) improving supervision, monitoring, and evaluation, the environmental management of schools and community.

4. The result of the evaluation of environmental management strategy of school under the secondary educational service area office 41 were found that the vision, mission, goal, strategy, measures, and indicators were consistent, suitable, feasible, and acceptable in the high level and the highest level.

Keywords: Strategy, Strategy Development, Environmental Management, Secondary Educational Service Area Office 41

ความสำคัญของปัญหา

การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาเป็นงานที่ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องส่งเสริม สนับสนุน นิเทศ ควบคุม กำกับ ติดตาม แก้ไข และปรับปรุงการดำเนินงานด้านการบริหารงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ด้านการบริหารกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการบริหารกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ และด้านการบริหารกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ ซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา ให้มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างจิตสำนึก และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคลากรทุกฝ่ายให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีมาตรการป้องกัน แก้ไขสภาพ ปัญหาที่เกิดขึ้นให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต และสร้างความสมดุล การดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนมัธยมศึกษาจะสามารถดำเนินงานได้ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และเป็นไปในทิศทางเดียวกันนั้นขึ้นอยู่กับบริหารจัดการที่เกิดจากความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูอาจารย์ นักการภารโรง นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนในท้องถิ่น โดยทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันดำเนินการศึกษา และหากลยุทธ์ในการดำเนินงานเพื่อการอนุรักษ์ และพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติจริงของโรงเรียน

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาจึงสนใจที่จะทำการศึกษาถึงสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 เพื่อนำผลการศึกษา มาพัฒนากลยุทธ์ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาให้สามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์ เกิดกระบวนการทำงานในลักษณะบูรณาการ เพิ่มศักยภาพ และประโยชน์ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 อย่างยั่งยืนตลอดไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาของสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41
2. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41
3. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41
4. เพื่อประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 มีการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ และปัญหาของสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 โดยใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียน จำนวน 381 คน

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

ขั้นตอนที่ 2.1 การศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 โดยการใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 540 คน

ขั้นตอนที่ 2.2 การศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 โดยการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion) จำนวน 12 คน

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

ขั้นตอนที่ 3.1 การศึกษาการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม โดยการวิเคราะห์เอกสาร และสัมภาษณ์บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 9 คน

ขั้นตอนที่ 3.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 โดยการใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการผู้เชี่ยวชาญ (Workshop) จำนวน 18 คน

ขั้นตอนที่ 3.3 การจัดทำร่างกลยุทธ์การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 โดยการใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการผู้เชี่ยวชาญ (Workshop) จำนวน 17 คน

ขั้นตอนที่ 3.4 การตรวจสอบร่างกลยุทธ์การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 โดยการใช้การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 11 คน

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 โดยการใช้แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 18 คน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพ และปัญหาของสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 มีรายละเอียดของการศึกษา ดังนี้

1.1 สภาพของสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษามีการพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมให้มีความสวยงาม อยู่ในสภาพใช้งานได้ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสิ่งแวดล้อมด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีการจัดทำโครงการ กิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้สิ่งแวดล้อม ทั้งกิจกรรมตามหลักสูตร และกิจกรรมอิสระทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา

1.2 ปัญหาของสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับห้องน้ำมีสภาพชำรุดทรุดโทรม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านสิ่งแวดล้อมขาดความน่าสนใจ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมยังขาดการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการวางแผนการจัดกิจกรรม และขาดการประสานความร่วมมือในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

2. ผลการศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 สภาพการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา พบว่า มีการจัดทำโครงการ ด้านอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมไว้ในแผนพัฒนาสถานศึกษา และมีการกำหนดบุคลากรรับผิดชอบอย่างชัดเจน มีการส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อม ตามบริบทของสถานศึกษา มีการจัดทำโครงการส่งเสริมการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมไว้ในแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา มีการจัดทำโครงการ กิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาร่วมกับชุมชน

2.2 ปัญหาการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา พบว่า วัสดุ ครุภัณฑ์และอุปกรณ์ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน การขาดความตระหนักของบุคลากรในด้านสิ่งแวดล้อม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาไม่สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของนักเรียนและชุมชน การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมไม่เป็นระบบ การประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงาน และชุมชนไม่เป็นระบบและต่อเนื่อง

2.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา พบว่า มีปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านโครงสร้างและนโยบาย 2) ด้านระบบบริการ 3) ด้านบุคลากร 4) ด้านการเงิน 5) ด้านวัสดุอุปกรณ์ และ 6) ด้านการบริหารจัดการ ส่วนปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาพบว่ามี 4 ด้าน คือ 1) ด้านสังคม และวัฒนธรรม 2) ด้านเทคโนโลยี 3) ด้านเศรษฐกิจ และ 4) ด้านการเมืองและกฎหมาย

3. ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา จากการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า สภาพแวดล้อมในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 เรื่องสภาพแวดล้อมภายในมีจุดแข็ง 11 ข้อ จุดอ่อน 13 ข้อ และสภาพแวดล้อมภายนอกมีโอกาส 10 ข้อ อุปสรรค 8 ข้อ

3.2 ผลการจัดทำและตรวจสอบร่างกลยุทธ์การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ผลคือได้กลยุทธ์การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ประกอบด้วย 1 วิสัยทัศน์ 4 พันธกิจ 4 เป้าประสงค์ 4 ประเด็นกลยุทธ์ และ 9 กลยุทธ์ 26 มาตรการ 42 ตัวชี้วัด โดยมีกลยุทธ์ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมการกำหนดนโยบาย และวางแผนการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา และชุมชน

กลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มขีดความสามารถการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา

กลยุทธ์ที่ 3 ยกระดับการมีส่วนร่วมของนักเรียน และบุคลากรในการจัดบรรยากาศอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมจนเป็นวัฒนธรรมสถานศึกษา

กลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของสถานศึกษา และชุมชน

กลยุทธ์ที่ 5 เพิ่มประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของสถานศึกษา และชุมชน

กลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาแหล่งเรียนรู้ และเทคโนโลยีสารสนเทศด้านสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา และชุมชน

กลยุทธ์ที่ 7 เร่งรัดการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของสถานศึกษา และชุมชน ให้เป็นระบบและต่อเนื่อง

กลยุทธ์ที่ 8 รณรงค์การประสานความร่วมมือในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างสถานศึกษา และชุมชน

กลยุทธ์ที่ 9 ปรับระบบการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา และชุมชน

4. ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 41 พบว่า วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ มาตรการ และตัวชี้วัด มีความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการยอมรับได้ อยู่ในระดับมาก และมากที่สุด มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

สรุป อภิปรายผล

1. การศึกษาสภาพ และปัญหาของสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 41 มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 สภาพของสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษามีการพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมให้มีความสวยงาม อยู่ในสภาพใช้งานได้ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านสิ่งแวดล้อม ด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีการจัดทำโครงการ กิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมทั้งกิจกรรมตามหลักสูตร กิจกรรมอิสระทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา สอดคล้องกับสุชาติ โสมประยูร และเอมอัฉมา วัฒนบุรณนท์ (2544: 39) ที่ศึกษาสถานศึกษาจะต้องจัดสภาพแวดล้อมบริเวณสถานศึกษาทั้งภายในและภายนอกอาคารให้มีความสวยงาม สะอาดเรียบร้อย และปลอดภัย สอดคล้องกับแนวคิดของสำเริง วงษ์เจริญ (2549: 22-36) ที่ว่า การที่สิ่งแวดล้อมจะเข้าไปสู่การเรียนรู้ได้นั้น ครูผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องนำเรื่องของสิ่งแวดล้อมศึกษาเข้าสู่กระบวนการเรียนการสอน โดยการพัฒนาหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น

1.2 ปัญหาของสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับห้องน้ำ มีสภาพชำรุดทรุดโทรม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านสิ่งแวดล้อมขาดความน่าสนใจ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมขาดการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการวางแผนจัดกิจกรรม และขาดการประสานความร่วมมือในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุรเดช บุญไชโย (2541) ที่พบว่า ในด้านของการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมสถานศึกษามีปัญหาด้านงบประมาณ และวัสดุไม่เพียงพอ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมบุญ ศิลปรุ่งธรรม (2547) ที่พบว่า หลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษาควรมีหลักการดังนี้ เป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของชุมชนและสังคม เป็นหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. การศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 41 มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 สภาพการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา พบว่า มีการจัดทำโครงการ ด้านอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมไว้ในแผนพัฒนาสถานศึกษา และมีการกำหนดบุคลากรรับผิดชอบอย่างชัดเจน มีการส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อม ตามบริบทของสถานศึกษา มีการจัดทำโครงการส่งเสริมการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมไว้ในแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา มีการจัดทำโครงการ

กิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาร่วมกับชุมชน สอดคล้องกับมาตรฐานสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553: 73-75) ที่กำหนดให้โรงเรียนมีนโยบาย โครงสร้างการบริหารงาน แผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการประจำปีด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา

2.2 ปัญหาการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา พบว่า วัสดุ ครุภัณฑ์และอุปกรณ์ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน การขาดความตระหนักของบุคลากร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาไม่สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของนักเรียนและชุมชน การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมไม่เป็นระบบ การประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงาน และชุมชนไม่เป็นระบบและต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุดา ประยงค์พันธ์ (2539) ได้ศึกษาการจัดการบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษามัธยมศึกษา พบว่า ปัญหาที่พบคือ การขาดสื่อสารประชาสัมพันธ์ และขาดการนิเทศติดตามผลอย่างต่อเนื่องและจริงจัง บุคลากรขาดความรู้ และประสบการณ์ บุคลากรไม่สนใจ และร่วมกิจกรรม และขาดงบประมาณ

2.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา พบว่า

2.3.1 ด้านปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ด้านจุดแข็ง พบว่า สถานศึกษามีการจัดโครงสร้าง และระบบการบริหารงานที่มีความคล่องตัวสูงและปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ มีการบริหารจัดการในรูปแบบคณะกรรมการเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย มีการสนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง บุคลากรส่วนใหญ่มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และสารสนเทศในการจัดการศึกษา สถานศึกษา มีแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ และแหล่งสืบค้นข้อมูล ระบบข้อมูลสารสนเทศที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สถานศึกษามีการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษามีการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554: 11-16) และมาตรฐานสิ่งแวดล้อมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553: 73-75) ซึ่งทำให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีระบบ และคุณภาพ จุดอ่อนที่พบ คือ การกำหนดนโยบาย การดำเนินกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาไม่สอดคล้องกับสภาพ ปัญหาของสถานศึกษา หรือความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่นอย่างแท้จริง สถานศึกษายังขาดการบริหารจัดการเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ แหล่งสืบค้นด้านสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์ และมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาขาดการประสานความร่วมมือในการจัดสิ่งแวดล้อมร่วมกับชุมชน ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาดำเนินกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งเป็นนโยบายเร่งด่วน และมีการปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นการดำเนินกิจกรรมต่างๆ จึงอาจเป็นไปเพื่อรายงานผลให้กับหน่วยงานต้นสังกัดทราบไม่ได้เกิดมาจากความต้องการของสถานศึกษา และชุมชน

2.3.2 ด้านปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ด้านโอกาส พบว่า นโยบาย ยุทธศาสตร์ของกระทรวง และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สนับสนุน และเอื้ออำนวยในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ นโยบายทางการเมืองให้การสนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อม และทัศนคติที่ดีของหน่วยงานต้นสังกัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา การให้ความเคารพ ยอมรับความรู้ และภูมิปัญญาชาวบ้านของบุคคลในชุมชนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อม การมีแหล่งเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนหรือหน่วยงานภายนอกที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ ความก้าวหน้าในการสืบค้นฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อม ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ และการได้รับข่าวสารความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากระบบอินเทอร์เน็ตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่าเป็นปัญหาสำคัญ และ

ได้ความสนใจอย่างกว้างขวาง ดังนั้นหน่วยงานต่างๆ จึงมีนโยบายให้การสนับสนุนการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม อีกทั้งในยุคโลกาภิวัตน์มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารแบบไร้พรมแดนทำให้สามารถค้นคว้าข้อมูลข่าวสารได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว อุปสรรคที่พบ คือ การได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือด้านเทคโนโลยี และระบบสารสนเทศจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องยังไม่เพียงพอ ขาดความช่วยเหลือของชุมชน ท้องถิ่น และองค์กรในสังคมในรูปแบบต่างๆ ที่มีต่อการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา อาจเนื่องจากการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษากับชุมชนยังไม่เพียงพอ ทำให้ชุมชนขาดความร่วมมือ ร่วมใจในการดำเนินงานร่วมกับสถานศึกษาอย่างจริงจัง อีกทั้งข้อจำกัดในเรื่องของระเบียบ ข้อบังคับ ในการจัดซื้อ หรือสนับสนุนเทคโนโลยีของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันมีความผันผวน ค่าครองชีพสูงขึ้นทำให้ชุมชนไม่สามารถสนับสนุนการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรเดช บุญไชโย (2541) ได้ศึกษาการบริหารงานสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษามัธยมศึกษา ปัญหาที่พบคือ งบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ ทำให้การปฏิบัติงานไม่ต่อเนื่อง เช่นเดียวกับณรงค์ ไชยชาติ (2550) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับมาตรฐานสิ่งแวดล้อมศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่าปัจจัยสนับสนุนการบริหารของสถานศึกษามากที่สุดคือ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ ด้านวิธีการจัดการ และด้านงบประมาณ

3. การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 มีรายละเอียด ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมการกำหนดนโยบาย และวางแผนการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมโดยการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการบริหารที่ต้องมีการวางแผนการดำเนินงานเพื่อเป็นแนวทางการทำงานในอนาคต กลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มขีดความสามารถการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวทางการบริหารจัดการบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนได้สูงสุดนั้นจะต้องมีการสร้างความเข้าใจให้เกิดความตระหนัก เห็นคุณค่าในระหว่างบุคลากรในสถานศึกษาและชุมชน และแสวงหาความช่วยเหลือจากหน่วยงานในชุมชน และหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554: 11-16) มาตรฐานที่ 9 กลยุทธ์ที่ 3 ยกระดับการมีส่วนร่วมของนักเรียน และบุคลากรในการดูแล รักษาอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม จนเป็นวัฒนธรรมสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรเดช บุญไชโย (2541) ได้ศึกษาการบริหารงานสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนมหาชัยพิทยาคาร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการดำเนินงาน ปัญหา สาเหตุ และการแก้ไขปัญหาการบริหารงานสิ่งแวดล้อม พบว่า ปัญหาด้านบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา คือ งบประมาณ และวัสดุไม่เพียงพอ ได้แก่ปัญหาโดยผลิตภัณฑ์ไม้ดอกไม้ประดับใช้ตกแต่งอาคารสถานที่ และรับการสนับสนุนในการตกแต่งบริเวณจากหน่วยงานราชการ เอกชน และผู้ปกครองนักเรียนอีกหนทางหนึ่ง กลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของสถานศึกษาและชุมชน กลยุทธ์ที่ 5 เพิ่มประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของสถานศึกษาและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับสำเริง วงษ์เจริญ (2549: 22-36) กล่าวว่า การที่สิ่งแวดล้อมจะเข้าสู่การเรียนรู้ได้นั้น ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องนำเรื่องของสิ่งแวดล้อมศึกษาเข้าสู่กระบวนการเรียนการสอน กลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาแหล่งเรียนรู้ และเทคโนโลยีสารสนเทศด้านสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษาและชุมชน สอดคล้องกับมาตรฐานที่ 11 ตัวบ่งชี้ที่ 3 สถานศึกษาจัดห้องสมุดที่ให้บริการสื่อ และ

เทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง และหรือเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มาตรฐานที่ 12 ตัวบ่งชี้ที่ 3 สถานศึกษามีระบบข้อมูลสารสนเทศ และใช้สารสนเทศในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และมาตรฐานที่ 13 ตัวบ่งชี้ที่ 1 สถานศึกษามีการสร้าง และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา และใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และบุคลากรของสถานศึกษา รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554: 11-16) กลยุทธ์ที่ 7 เร่งรัดการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของสถานศึกษา และชุมชนให้เป็นระบบ และต่อเนื่อง สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554: 11-16) มาตรฐานที่ 2 ตัวบ่งชี้ที่ 4 แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษามีบทบาท หน้าที่ในการให้ความรู้ ส่งเสริม สนับสนุน ปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมให้กับนักเรียน กลยุทธ์ที่ 8 รณรงค์การประสานความร่วมมือในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างสถานศึกษา และชุมชน สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) มีแนวทางการดำเนินงานด้านทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาดิน ซึ่งเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา คือ การสร้างความมั่นคงในของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมจะต้องสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่างๆ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2553: 8) กลยุทธ์ที่ 9 ปรับระบบการกำกับติดตามการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษา และชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของชาติชาย ศักดิ์คำดวง (2542) ที่พบว่า ปัญหาการบริหารสิ่งแวดล้อมสถานศึกษามัธยมศึกษาคือ การนิเทศติดตามให้ความช่วยเหลือไม่เป็นไปอย่างสม่ำเสมอตามกำหนดเวลา แก้ไขปัญหาโดยแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ ติดตามให้ความช่วยเหลือขึ้นดำเนินงานและรายงานผลต่อผู้บริหาร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาว่ามีจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค อย่างไร เพื่อการเลือกใช้กลยุทธ์ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม
2. ทบทวนสถานการณ์ทางกลยุทธ์ของสถานศึกษาว่าอยู่ในตำแหน่งสถานการณ์ใด เพื่อปรับปรุงกลยุทธ์ให้เกิดความเหมาะสมกับตำแหน่งสถานการณ์นั้นๆ
3. ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป มีดังต่อไปนี้

1. การทำการวิจัย โดยเลือกศึกษาในประเด็นเฉพาะที่หน่วยงานดำเนินการได้อย่างจริงจังในปัจจุบัน และตรงความต้องการของหน่วยงาน เช่น ด้านอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ และด้านกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ เป็นต้น
2. การทำการวิจัยการพัฒนาตัวชี้วัดในการนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติของหน่วยงานในส่วนของการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2554). **แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- _____. (2553). **เพื่อนครู: กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษาพัฒนาโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2553). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559)**. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ชาติชาย ศักดิ์คำดวง. (2542). **ศึกษาการบริหารงานสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด: ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษก จังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ณรงค์ ไชยชาติ. (2550). **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับมาตรฐานสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 3**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
- ประเสริฐ ภูเงิน. (2546). **การพัฒนากลยุทธ์การจัดกิจกรรมการนักศึกษาของสถาบันราชภัฏเพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการของนักศึกษา**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบุญ ศิลปรุ่งธรรม (2547). **อนาคตภาพหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (ช่วงระหว่างปี พ.ศ.2547-2557)**. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สำเริง วงษ์เจริญ. (2549). **การบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- สุชาติ โสมประยูร และเอมอักษมา วัฒนบุรานนท์. (2544). **การบริหารงานในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- สุดา ประยงค์พันธ์. (2539). **การศึกษาการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สรเดช บุญไชโย. (2541). **การบริหารงานสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม: ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนมหาชัยพิทยาคาร**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.